Ταξίδι στη Σελήνη

Το ταξίδι στη Σελήνη (*Le voyage dans la lune*, Γαλλία, 1902).
Σκηνοθεσία: Georges Méliès. (είναι επίσης σεναριογράφος, σκηνογράφος, ηθοποιός και παραγωγός).
Παραγωγή: Star Film.
Διάρκεια: 13΄ (με 16 φωτ/λεπτό).

«... Ο Κινηματογράφος είναι μια καταπληκτική εφεύρεση! Αυτή η επιρροή που ασκεί όμως πάνω μου, προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις πρώτες ταινίες, που έμοιαζαν ανόητες, αλλά θαυμάσιες. Εδώ βρίσκεται η πραγματική αποκάλυψη, η καινοτομία: θα θυμάμαι πάντα κάποια ταινία *Ταξίδι στη Σελήνη*, που προβάλλονταν μερικά χρόνια πριν από τον πόλεμο (τον πρώτο Παγκόσμιο), όπου βλέπαμε κάτι τύπους που επιβιβάζονταν για τη Σελήνη εν μέσω χορών του Châtelet. Και τι βρίσκουν στη Σελήνη; Μια χορευτική ομάδα! Αυτό ήταν πραγματικά συγκλονιστικό ...».

Με αυτά τα λόγια εκφράζονταν ο γάλλος συγγραφέας *Blaise Cendrars* το 1925 στα «*Cahiers du mois*».

Φυσικά, η ταινία αυτή θα πρέπει να υπήρξε πραγματικά συγκλονιστική. Ξαναβλέποντας τον κατάλογο της *Srar Film*, εταιρεία παραγωγής που ίδρυσε ο ίδιος ο Méliès, ανακαλύπτουμε ότι η μέση διάρκεια των ταινιών που παράγονταν εκείνη την περίοδο ήταν 2-3 λεπτά. Είχε προηγηθεί την προηγούμενη χρονιά (1901) ένα δράμα (*Barbablù*), που είχε αγγίξει τη διάρκεια των 10 λεπτών, έτσι το διάρκειας σχεδόν ενός τετάρτου *Ταξίδι στη Σελήνη* προτείνονταν, στο κοινό της εποχής, σαν ένα πραγματικό κολοσάλ. Επιπλέον, ο κινηματογράφος μετρούσε ήδη επτά χρόνια ζωής και άρχιζε να προσλαμβάνει μια συγκεκριμένη ταυτότητα, και η ύπαρξη σοβαρών (σοβαροφανών;) διεκδικητών της ντοκιμαντερίστικης φύσης του νέου μέσου (με τους αδελφούς *Lumière* επικεφαλής και οπερατέρ που αγαπούν την περιπέτεια όπως ο *Ferdinand Zecca* ή ο *Eugène Promio*) επέτρεπε στον Méliès να επιχειρήσει στο χώρο της μυθοπλασίας, χωρίς να τον ενδιαφέρει καθόλου το κατά πόσο είναι πιστευτός ή, ακόμα και αληθοφανής, ο κόσμος που δημιουργεί.

Πράγματι, στον κατάλογο που προαναφέραμε εμφανίζονται πολυάριθμες σκηνές της επικαιρότητας όπως, από την άλλη δεν υπάρχει κινηματογραφιστής των απαρχών που να μην επιχείρησε μιμήσεις ή ανακατασκευές του φανταστικού σύμπαντος (ή του θαυμαστού, αν προτιμάμε) που αποτελεί την κύρια συνεισφορά που προσέφερε ο Μάγος του Montreuil στο πέρασμα από την εποχή του *κινηματόγραφου* στην εποχή του *κινηματογράφου*. *(Με τον όρο «**κινηματόγραφος**» ορίζουμε εδώ την έννοια του μέσου ως εφεύρεση η οποία αντιστοιχεί στον γαλλικό όρο **Cinématographe**).*

Ο Georges Méliès ήταν πραγματικός μάγος, δικαιωματικά θα λέγαμε, αφού υπήρξε ο ιδιοκτήτης του Θεάτρου Robert-Houdin, όπου οι κανόνες που καθορίζουν την λειτουργία του πραγματικού κόσμου ανατρέπονταν εκ προοιμίου και η ψευδαίσθηση κυριαρχούσε σε περίοπτη θέση. Κάτω από την οπτική αυτού του είδους θεάματος στις 28 Δεκεμβρίου 1895, στο Boulvard des Capucines, κατά τη διάρκεια αυτής που θεωρήθηκε η πρώτη δημόσια προβολή κινηματογραφικής ταινίας, ο Méliès αποφασίζει ότι θα πρέπει οπωσδήποτε να αποκτήσει τη νέα εφεύρεση του Auguste και Louis Lumière και να την εκμεταλλευτεί. Θα καταφέρει να αποκτήσει την πολυπόθητη κινηματογραφική μηχανή ένα χρόνο αργότερα και θα αρχίσει αμέσως να εκπαιδεύεται στο χώρο των λεγομένων οπτικών εφφέ, δείχνοντας στο κοινό, πράγματα που όχι μόνο δεν συνέβησαν ποτέ αλλά δεν θα μπορούσαν να συμβούν ποτέ έξω από το κάδρο της κινηματογραφικής οθόνης.

Αν, όπως έχει σημειώσει η κινηματογραφική θεωρία μετά από ένα διάσημο συνέδριο στο Brighton το 1978, η αρχή πάνω στην οποία στηρίζεται ο κινηματογράφος των πρώτων χρόνων είναι αυτό της attraction (και όχι η αφήγηση) είναι δύσκολο να φαντασθούμε κάτι πιο γοητευτικό από τις μαγικές εμφανίσεις και εξαφανίσεις, τις μεταμορφώσεις και αποκεφαλισμούς, την αποσύνθεση και επανασύσταση της ύλης που ο κινηματογράφος του Méliès κατάφερε να κάνει ορατά. Και όλα αυτά με αφετηρία τη δυνατότητα του απλού σταματήματος της μηχανής και την αντικατάσταση του αντικειμένου μπροστά της πριν αρχίσει και πάλι την κινηματογράφηση.

Είναι δύσκολο να πει κανείς αν ο Méliès επινόησε το μοντάζ (σίγουρα πάντως εντόπισε την πρακτική, όχι όμως τον μηχανισμό), και φυσικά έχουν γραφεί πολλά σχετικά με την προφιλμική φύση των τρικ που χρησιμοποιεί, τα οποία έχουν περισσότερο μια θεατρική αντίληψη του θεάματος με κινούμενες εικόνες παρά μια καθαρά κινηματογραφική.

Αναμφισβήτητα, πάντως ήταν ο πρώτος κινηματογραφιστής που επεξεργάστηκε, στο θέατρο που κατασκεύασε στο Montreuil, ένα είδος κινηματογράφου απόλυτα προσωπικό και αναγνωρίσιμο, στο οποίο, η γοητεία που προσφέρει το τρικ και η μεταμφίεση, γίνεται ένας τέλειος σύνδεσμος ανάμεσα στο θέατρο βαριετέ, στις υπαγορεύσεις της φανταστικής λογοτεχνίας του προηγούμενου αιώνα και φιλοδοξίες με περιεχόμενο την επιστημονική φαντασία που προέρχονταν, κατά κύριο λόγο, από τον κόσμο του Ιουλίου Βερν (του οποίου ο Méliès εντείνει την ναΐφ πλευρά με αποτελέσματα παρωδίες, σε πολλές περιπτώσεις, απόλυτα συνειδητά).

Όλα αυτά βρίσκονται στην κατασκευή του σκελετού του *Ταξιδιού στη Σελήνη*, με τους αστρονόμους του που μοιάζουν περισσότερο με αστρολόγους (αν κρίνει κανείς από τα ονόματά τους: Μικρομέγας, Αλκοφρίσμπας, Νοστράδαμος, κλπ), το διαστημικό βλήμα, που εκτοξεύεται με ένα κανόνι για να καταλήξει στο μάτι της έμψυχης Σελήνης. Τα τεράστια μανιτάρια, το σεληνιακό χιόνι, οι επικίνδυνοι σεληνάνθρωποι, ένας από τους οποίους θα γαντζωθεί στο βλήμα κατά την επιστροφή.

Αυτό το ταξίδι του Méliès είναι ένα ταξίδι μέσα από το αδύνατο το οποίο φιλτράρεται μέσα

από τα νεανικά εικονογραφημένα,
η πρώτη ταινία επιστημονικής φαντασίας και ταυτόχρονα η παραμυθιακή της
καρικατούρα, ένας θρίαμβος των οπτικών ειδικών εφφέ (μας έρχεται στο
νου το ψευδο-τράβελιγκ προς το μάτι του φεγγαριού που επιτεύχθηκε αντίστροφα,
αφήνοντας δηλαδή να κυλήσει το αντικείμενο προς τη μηχανή, πράγμα που απαιτούσε
μαθηματικούς υπολογισμούς ακριβείς και καθόλου εύκολους) και ένα ταχυδακτυλουργικό παιχνίδι,
ένα θέαμα για το τσίρκο που, εξαιτίας της αφύσικης διάρκειας του, δεν βρίσκει πια θέση σε αυτό.
Ένα υβρίδιο που υπερβαίνει τη λεπτή γραμμή που χωρίζει τον *υπερ*-ρεαλισμό από
τον *υπό*-ρεαλισμό και που μπορεί να εξυμνεί μια ατελείωτη σειρά από προσπάθειες μίμησης.

Για να προστατεύσει και να μπορεί να εκμεταλλευτεί την επιτυχία αυτού του τολμήματος ο Méliès θα καταθέσει την ταινία στην *Library of Congress of Washington* (κατοχυρώνοντας, εκ των πραγμάτων, το κινηματογραφικό copyright) και θα αναθέσει στον αδελφό του Gaston να ανοίξει μια θυγατρική εταιρία στην Αμερική την Star Film, που μέσα σε λίγα χρόνια θα συμβάλλει με αποφασιστικό τρόπο στην χρεοκοπία της μητρικής εταιρίας και του ιδιοκτήτη της.

Αν σε άλλους οφείλεται η εφεύρεση του κινηματογράφου σαν μηχανή και τεχνολογικό επίτευγμα για την αναπαραγωγή του πραγματικού (Lumière, Dickson, κλπ), ή σαν βιομηχανία θεάματος (Edison), ή σαν αφήγηση (Porter και στη συνέχεια Griffith), θα πρέπει μάλλον να αναγνωρίσουμε ότι στον Méliès ανήκει το προνόμιο της θεσμοποίησης του κινηματογράφου ως εφεύρεση.

by admin on Πέμ, 11/02/2016 - 19:00

Source URL:http://2gymevosm.mysch.gr/drupal7/?q=el/node/631